

นันทพร บัวเอี่ยม, ว่าที่ร้อยโท 2553: การจัดการโซ่อุปทานมังคุดเพื่อการส่งออก
ในจังหวัดจันทบุรี ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร)
สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์นภกรณ์ พรหมชนะ, วท.ม. 115 หน้า

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิต การตลาด การส่งออกมังคุด และสมรรถนะของเกษตรกรในการผลิตมังคุดเพื่อการส่งออก ตลอดจนศึกษาระบบโซ่อุปทานและส่วนเหลือของการตลาดของการผลิตมังคุดเพื่อการส่งออก โดยได้ดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจและสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบโซ่อุปทาน และปรับใช้แนวทางตามวิธีการ SCOR – Model และการวิเคราะห์โซ่คุณค่า (Value Chain) ในการอธิบายตามกลุ่มระดับสมรรถนะ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มเกษตรกรสมรรถนะการผลิตมังคุดเพื่อการส่งออกดี 2) กลุ่มเกษตรกรสมรรถนะการผลิตมังคุดเพื่อการส่งออกปานกลาง และ 3) กลุ่มเกษตรกรสมรรถนะการผลิตมังคุดเพื่อการส่งออกต่ำ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดที่ผ่านระบบ GAP มังคุดทั้งหมดจำนวน 30 ราย ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเขาชีชมภู จังหวัดจันทบุรีเท่านั้น ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการโซ่อุปทานการผลิตมังคุดเพื่อการส่งออกในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยเฉพาะในด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นั้นจะมีผลการประเมินที่ต่ำที่สุด โดยเกษตรกรในภาพรวมยังมิให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมหรือการสร้างเครือข่ายในธุรกิจมังคุดส่งออกเท่าที่ควร ทั้งนี้ยังพบว่าเกษตรกรโดยรวมมีส่วนเหลือการตลาดคิดเป็นร้อยละ 46.17 และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการผลิตในการผลิตมังคุดเพื่อการส่งออกกับส่วนเหลือการตลาด พบว่าสมรรถนะในการผลิตโดยรวม และสมรรถนะการผลิตในด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับส่วนเหลือการตลาด ในทิศทางตรงกันข้ามโดยมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าถ้ามีการพัฒนาและเพิ่มสมรรถนะการผลิตมังคุดเพื่อการส่งออกมากขึ้น ก็จะทำให้ส่วนเหลือการตลาดของเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาดังกล่าวลดลง เกษตรกรมีรายรับจากการจำหน่ายผลผลิตที่มีคุณภาพมากขึ้น จากการวิจัยครั้งนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกษตรกรรวมตัวกันเป็นเครือข่ายเพื่อให้ถ่ายทอดเทคนิคกระบวนการผลิตตามหลักการของ GAP มังคุด รวมทั้งมีการบูรณาการและประสานความร่วมมือกันในการวางแผนและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร อาทิ ผู้จัดหาวัตถุดิบ เกษตรกรผู้ผลิต ผู้รวบรวมและผู้ประกอบการส่งออก รวมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอย่างเป็นรูปธรรม